

Søgne og Greipstad Sparebank

Offentliggjøring av finansiell informasjon i samsvar med kapitalkravforskriftens del IX

PILAR 3 dokument pr 31.12.2018

Innhold:

1	KAPITALDEKNINGSREGLER.....	3
1.1.1	Introduksjon til kapitaldekningsreglene.....	3
1.2	Pilar I: Minimumskrav til ansvarlig kapital	3
1.3	Pilar II: Vurderingen av samlet kapitalbehov og individuell tilsynsmessig oppfølging	4
1.4	Pilar III: Institusjonenes offentliggjøring av informasjon	4
1.5	Søgne og Greipstad Sparebank.....	5
2	ANSVARLIG KAPITAL OG KAPITALKRAV.....	5
2.1	Ansvarlig kapital for Søgne og Greipstad Sparebank	5
2.2	Ansvarlig kapital på konsolidert nivå	6
2.3	Kapitalkrav for Søgne og Greipstad Sparebank.....	7
2.4	Kombinert kapitalbufferkrav	8
2.5	Kombinert kapitalbufferkrav på konsolidert nivå	9
2.6	Kapitalplan.....	9
2.7	Uvektet kjernekapitalandel (Leverage Ratio).....	9
2.8	Uvektet kjernekapitalandel konsolidert nivå	10
3	STYRING OG KONTROLL AV RISIKO	10
3.1	Innledning.....	10
3.2	Organisering og ansvar	11
3.2.2	Generalforsamling	12
3.2.3	Styret	12
3.2.4	Adm. banksjef.....	12
3.2.5	Risk Manager	12
3.2.6	Avdelingsledere	12
3.2.7	Revisor	12
3.3	Risiko- og kapitalstyring	13
3.3.1	Strategisk målbilde	13
3.3.2	Risikoanalyse.....	13
3.3.3	Risikostrategier	13
3.3.4	Rapportering	14
3.3.5	Stresstester	14
3.3.6	Beredskapsplaner	14
3.3.7	Kapitalstyring	14
3.3.8	Oppfølging, rapportering og overvåking	14
3.3.9	Etterlevelse (Compliance)	15
3.4	Risikoområder og definisjoner	15
4	RISIKOOMRÅDER UNDER PILAR I - REGULATORISK KAPITAL.....	16

4.1	Kreditrisiko - Standardmetoden	16
4.1.1	Styring og kontroll.....	16
4.1.2	Verd Boligkreditt AS.....	18
4.1.3	Kredittekspонering	18
4.1.4	Nedskrivninger på utlån og garantier.....	19
4.1.5	Kreditt og forringelsesrisiko	20
4.1.6	Bruk av ratingbyråer	22
4.1.7	Sikkerheter.....	22
4.1.8	Motpartsrisiko for derivater	22
4.2	Operasjonell risiko	22
4.2.1	Styring og kontroll.....	22
5	TILLEGGSKAPITAL (PILAR II).....	23
5.1	Innledning.....	23
5.2	Kreditrisiko	23
5.2.1	Styring og kontroll.....	23
5.3	Likviditetsrisiko	24
5.3.1	Styring og kontroll.....	24
5.3.2	Bankens funding og likviditet	25
5.4	Markedsrisiko	25
5.4.1	Styring og kontroll.....	26
5.4.2	Aksjerisiko - egenkapitalposisjoner utenfor handelsporteføljen.....	26
5.4.3	Renterisiko utenfor handelsporteføljen.....	26
5.4.4	Valutarisiko	27
5.4.5	Kreditspreadrisiko	27
5.4.6	Eiendomsprisrisiko	27
5.5	Andre risikoformer	28
5.5.1	Forsikringsrisiko:	28
5.5.2	Risiko knyttet til pensjonsforpliktelser	28
5.5.3	Forretningsrisiko:	28
5.5.4	Strategisk risiko:	28
5.5.5	Omdømmerisiko:	28
5.5.6	Systemrisiko	28
5.5.7	Risiko knyttet til uforsvarlig gjeldsoppbygging	29
5.5.8	Eierrisiko forsikringsvirksomhet	29
6	OPPSUMMERING AV KAPITALBEHOVET OG KAPITALPLAN	29

1 KAPITALDEKNINGSREGLER

1.1.1 Introduksjon til kapitaldekningsreglene

Krav til vurdering av risiko og samlet kapitalbehov er gjennomført i norsk lovverk i finansforetaksloven § 13-6. Verdipapirhandelovaen § 9-17 tydeliggjør at foretakene skal offentliggjøre informasjon om virksomheten, risikoen knyttet til foretaket og ansvarlig kapital. Utfyllende bestemmelser om offentliggjøringen er gitt i kapitalkravforskriften del IX som gjennomfører del 8 (artikkelen 431 til 451) i parlaments- og rådsforordning 575/2013 (CRR).

Formålet med pilar 3 er å bidra til økt markedsdisiplin gjennom krav til offentliggjøring av informasjon. Foretakene skal offentliggjøre opplysninger som gir markedsaktørene mulighet til å vurdere foretakenes risikoprofil, kapitalisering og styring av risiko.

Dette dokumentet gir en presentasjon av risiko- og kapitalsituasjonen i Søgne og Greipstad Sparebank. Dokumentet skal dekke de spesifikke krav om offentliggjøring av finansiell informasjon (Pilar III) som pålegges.

Kapitalkravet og kapitaldekningen er uttrykt som en brøk. Telleren består av kjernekapital og tilleggskapital. Nevneren i brøken (beregningsgrunnlaget) består av eiendelene i balansen, samt forpliktelser utenom balansen, justert ut fra en risikovektning som skal gjenspeile beregnet risiko knyttet til den enkelte type eiendel eller forpliktelse. Lovhjemler for å fastsette nærmere krav om kapitaldekning følger av finansforetaksloven § 13-6 og kapitalkravforskriften.

1.2 Pilar I: Minimumskrav til ansvarlig kapital

I henhold til Finansforetakslovens §14-1 skal bankene til enhver tid ha en ren kjernekapital som utgjør minst fire og en halv prosent av et beregningsgrunnlag etter § 14-2. Fretaks kjernekapital og ansvarlig kapital skal utgjør henholdsvis 6 % og 8 % av samme beregningsgrunnlag. Dersom en institusjon skulle komme i brudd med minstekravene til ansvarlig kapital, gjelder reglene i finansforetaksloven kapittel 21. I tillegg til minstekravene så gjelder det bufferkrav jf § 14-3 i Finansforetaksloven. Hvis et finansforetak ikke oppfyller bufferkravene, skal foretaket utarbeide en plan for økning av ren kjernekapitaldekning, og foretaket kan ikke uten samtykke fra Finanstilsynet utbetale utbytte til aksjeeierne eller egenkapitalbeviseiere, bonus til ansatte eller rente på annen godkjent kjernekapital.

De metodene som banken bruker ved beregning av minimumskravene for henholdsvis kreditrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko er som følger:

Type risiko:	Valgt metode:
Kreditrisiko	Standardmetode
Markedsrisiko	Standardmetode
Operasjonell risiko	Basismetode

1.3 Pilar II: Vurderingen av samlet kapitalbehov og individuell tilsynsmessig oppfølging

Banken skal ha en prosess for å vurdere samlet kapitalbehov i forhold til risikoprofil samt en strategi for å vedlikeholde sitt kapitalnivå. Tilsynsmyndighetene skal overvåke og evaluere bankens interne vurdering av kapitalbehov og tilhørende strategi. Tilsynet skal iverksette passende tiltak dersom de ikke anser prosessen for tilfredsstillende.

Prosessen skal gjennomføres minimum årlig basert på vurdering av eksponering, kvaliteten i styring og kontroll og hvor risikoen kvantifiseres gjennom beregning av risikojustert kapital. Det benyttes så vel kvantitative metoder som kvalitative vurderinger ved fastsettelsen av kapitalbehovet.

Finanstilsynet foretar jevnlig vurdering av foretakenes risiko og kapitalbehov (SREP). I vurderingen legges det til grunn at foretaket skal ha kapital ut over minstekravet og bufferkrav for risikoer som foretaket er utsatt for og som ikke, eller bare delvis, er dekket i minstekravet. Pilar 2-kravet skal dekkes av ren kjernekapital.

På bakgrunn av Finanstilsynets SREP-vurderinger og foretakets eventuelle kommentarer, fastsetter Finanstilsynet et pilar 2-krav som offentliggjøres. Finanstilsynet har gjennomført SREP-vurdering høsten 2017 og fastsatt et pilar 2-krav på 2,6 % poeng for Søgne og Greipstad Sparebank.

1.4 Pilar III: Institusjonenes offentliggjøring av informasjon

Formålet med Pilar III er å supplere minimumskravene i Pilar I og den tilsynsmessige oppfølgingen i Pilar II. Pilar III skal bidra til økt markedsdisiplin gjennom krav til offentliggjøring av informasjon som gjør det mulig for markedet, herunder analytikere og investorer, å vurdere bankens risikoprofil og kapitalisering samt styring og kontroll.

Informasjonen skal offentliggjøres og oppdateres minimum årlig. For øvrig er banken pålagt å offentliggjøre informasjon som er egnet til å påvirke beslutningen til brukere av informasjonen i forbindelse med økonomiske forhold, senest 30 dager etter at banken er eller burde vært klar over forholdet. Informasjonen skal offentliggjøres på Internett, og skal være tilgjengelig i minst fem år fra tidspunkt for offentliggjøring.

Søgne og Greipstad Sparebank inngår ikke i rapporteringspliktig konsern slik at all rapportering er på banknivå.

1.5 Søgne og Greipstad Sparebank

Søgne og Greipstad Sparebank ble etablert i 1863. Forvaltningskapitalen per 31.12.2018 er NOK 4.291 mill. kroner. Banken har over 11.000 privatkunder og en stor andel bedriftskunder. Banken har 29 ansatte og 2 kontorer med primærmarkedsområde Søgne og Songdalen. Banken har en moderat risikoprofil og 72,6 % av totale utlån er til personmarkedet. Majoriteten av utlånsvolumet er godt sikrete boliglån der over 95 % er sikret med pant i bolig.

2 ANSVARLIG KAPITAL OG KAPITALKRAV

Den ansvarlige kapitalen kan bestå av både kjernekapital og tilleggskapital. Ved beregning gjelder fradrag, tillegg og begrensninger i forhold til kapitalkravforskriftens definisjoner. Det er ved beregning av kapitalkrav innført krav om konsolidering av samarbeidende finansielle foretak gjeldende fra 1 kvartal 2018. Banken beregner dermed også konsolidert kapitaldekning inklusiv Verd boligkreditt AS og Brage Finans.

2.1 Ansvarlig kapital for Søgne og Greipstad Sparebank

Vedlagt vises bankens beregningsgrunnlag, ansvarlig kapital og kapitaldekning. Spesifikasjon av ansvarlig kapital i henhold til Finanstilsynets retningslinjer finnes på bankens hjemmesider.

Ansvarlig kapital:	2018	2017
Sparebankens fond	446.743	398.539
Vedrørende overfinansiert pensjonsforpliktelse	-1.868	-2.314
Fradrag for ikke vesentlige eierandeler i fin.institusjoner	-38.399	
Ren kjernekapital	406.476	418.875
Annen godkjent kjernekapital	0	0
Kjernekapital	406.476	418.875
Tilleggskapital ansvarlig lån	50.000	0
Fradrag for ikke vesentlige eierandeler i fin.institusjoner	-5.200	
Ansvarlig kapital	451.276	418.875
Risikoveid beregningsgrunnlag:		
Kreditrisiko	2.040.633	1.979.499
Operasjonell risiko	149.222	141.767
Markedsrisiko	0	0
Totalt beregningsgrunnlag	2.189.855	2.121.266
Ren kjernekapitaldekning	18,56 %	19,75 %
Kjernekapitaldekning	18,56 %	19,75 %
Kapitaldekning ansvarlig kapital	20,61 %	19,75 %

2.2 Ansvarlig kapital på konsolidert nivå

Banken har beregnet følgende kapitaldekning på konsolidert nivå pr 31.12.2018.

Konsolidert kapitaldekning	Ren kjernekap	Kjernekapital	Ansvarlig kapital
Bankens kapital	406.476	406.476	451.276
Forholdsmessig andel av kapital	52.077	57.658	65.598
Reversering av fradrag	38.399	38.399	43.599
Interne elemeneringer	-53.557	-53.557	-55.357
Kapital etter konsolidering	443.395	448.976	505.116
Netto beregningsgrunnlag for banken	2.189.855	2.189.855	2.189.855
Forholdsmessig andel av beregningsgrunnlag	382.505	382.505	382.505
Eliminering av interne fordringer og kapital	-67.023	-67.023	-67.023
Justering pga. endret terskelverdi for fradrag	38.399	38.399	38.399
Netto beregningsgrunnlag etter konsolidering	2.543.736	2.543.736	2.543.736
Konsolidert kapitaldekning	17,43 %	17,65 %	19,86 %

2.3 Kapitalkrav for Søgne og Greipstad Sparebank

Minimumskravet til ansvarlig kapital under Pilar I utgjør 8 % av beregningsgrunnlaget, og tabellen under viser kapitalkravet fordelt på engasjementskategoriene under kreditrisiko, samt for operasjonell risiko. Videre vises de ulike bufferkravene.

Engasjementskategorier:	Sats	2018	2017
Stater og sentralbaner		-	-
Lokale og regionale myndigheter		9	9
Institusjoner		3.840	5.269
Foretak		6.030	4.505
Massemarksengasjementer		1.913	2.358
Pantesikkerhet i bolig- og næringseiendom		139.697	134.001
Forfalte engasjementer		1.247	1.130
Høyrisiko-engasjementer		-	-
Obligasjoner med fortrinnsrett		1.435	1.348
Egenkapitalposisjoner		5.546	6.488
Øvrige engasjementer		3.533	3.252
Kapitalkrav kreditrisiko		163.251	158.360
Kapitalkrav markedsrisiko ¹⁾		0	-
Kapitalkrav operasjonell risiko ²⁾		11.938	11.341
Minimum kapitalkrav under pilar 1	8,0 %	175.188	169.701
Bufferkrav:			
Bevaringsbuffer	2,5 %	54.746	53.032
Systemrisikobuffer	3,0 %	65.696	63.638
Motsyklistisk buffer	2,0 %	43.797	42.425
Bankens samlede kapitalkrav pilar 1	15,5 %	339.428	328.796
Pilar 2 tillegg fastsatt den 06.12.2017	2,6 %	56.936	55.153
Sum kapitalkrav inkl. pilar 2 tillegg:	18,1 %	396.364	383.949

1) Banken har ikke engasjementer som medfører rapporteringsplikt for markedsrisiko.

2) Banken benytter basismetoden for beregning av krav til ansvarlig kapital som skal dekke den operasjonelle risiko. Beregningsgrunnlaget i basismetoden er 15 % av gjennomsnittlig inntekt de tre siste år multiplisert med 12,5.

2.4 Kombinert kapitalbufferkrav

Bankens kapitalkrav består av følgende deler:

Kapitalbuffere	Ren kjernekap	Kjernekapital	Ansvarlig kapital
Kapitalkrav Pilar 1	4,50 %	6,00 %	8,00 %
Bevaringsbuffer	2,50 %	2,50 %	2,50 %
Systemrisikobuffer	3,00 %	3,00 %	3,00 %
Motsyklisk buffer (økes til 2,5 % fra 31.12.2019)	2,00 %	2,00 %	2,00 %
Samlet kapitalkrav	12,00 %	13,50 %	15,50 %
Pilar 2 tillegg fastsatt den 06.12.2017	2,60 %	2,60 %	2,60 %
Sum kapitalkrav inkl. pilar 2	14,60 %	16,10 %	18,10 %
Bankens kapital i %	18,56 %	18,56 %	20,61 %
Kapitalbuffer mot kapitalkrav	6,56 %	5,06 %	5,11 %
Kapitalbuffer mot kapitalkrav inkl pilar 2	3,96 %	2,46 %	2,51 %

Dette utgjør følgende i % av bankens beregningsgrunnlag:

Kapitalbuffere	Ren kjernekap	Kjernekapital	Ansvarlig kapital
Kapitalkrav Pilar 1	98.543	131.391	175.188
Bevaringsbuffer	54.746	54.746	54.746
Systemrisikobuffer	65.696	65.696	65.696
Motsyklisk buffer (2 % fra 31.12.2017)	43.797	43.797	43.797
Samlet kapitalkrav	262.783	295.630	339.428
Pilar 2 krav	56.936	56.936	56.936
Sum kapitalkrav inkl. pilar 2	319.719	352.567	396.364
	-	-	-
Bankens kapital	406.476	406.476	451.276
Kapitalbuffer mot kapitalkrav	143.693	110.846	111.848
Kapitalbuffer mot kapitalkrav inkl pilar 2	86.757	53.909	54.912

Det er varslet ytterligere opptrapping av bufferkrav ved at motsyklisk buffer øker til 2,5 % den 31.12.2019. Som det framgår av oversikten så har banken kapitalbuffere mot gjeldende og varslede kapitalkrav.

2.5 Kombinert kapitalbufferkrav på konsolidert nivå

Konsolidert kapitalkrav består av følgende deler:

Kapitalbuffere	Ren kjernekap	Kjernekapital	Ansvarlig kapital
Kapitalkrav Pilar 1	4,50 %	6,00 %	8,00 %
Bevaringsbuffer	2,50 %	2,50 %	2,50 %
Systemrisikobuffer	3,00 %	3,00 %	3,00 %
Motsyklistisk buffer (økes til 2,5 % fra 31.12.2019)	2,00 %	2,00 %	2,00 %
Samlet kapitalkrav	12,00 %	13,50 %	15,50 %
Beregnet konsolidert pilar 2 tillegg jf Srep.	2,46 %	2,46 %	2,46 %
Sum kapitalkrav inkl. pilar 2	14,46 %	15,96 %	17,96 %
Konsolidert kapital i %	17,43 %	17,65 %	19,86 %
Kapitalbuffer mot kapitalkrav	5,43 %	4,15 %	4,36 %
Kapitalbuffer mot kapitalkrav inkl pilar 2	2,97 %	1,69 %	1,90 %

Som det framgår av oversikten så har banken også på konsolidert nivå kapitalbuffere mot gjeldende og varslede kapitalkrav.

2.6 Kapitalplan

Banken har fastsatt kapitalmål med utgangspunkt i gjeldende kapitalkrav for banken. Det er lagt inn en administrasjonsbuffer hvor tilfredsstillelse av de nye kapitalkravene er sentralt. Kapitalplanen legger opp til at banken har følgende kapitalmål.

Kapitalmål	Ren kjernekapital	Kjernekapital dekning	Samlet kapitaldekning
Sum kapitalkrav pr 31.12.2019 inkl. pilar 2	14,6	16,1	18,1
Adm. buffer	1,75	0,75	0,75
Nytt kapitalmål	16,35	16,85	18,85

Overstående kapitalmål er besluttet å øke med 0,5 % poeng den 31.12.2019, som tilsvarer økningen i motsyklistisk bufferkrav.

2.7 Uvektet kjernekapitalandel (Leverage Ratio)

Det er fastsatt et minstekrav til uvektet kjernekapitaldekning på 5 % for banker i henhold til gjeldende regelverk. Uvektet kjernekapital kan betraktes som en modifisert utgave av egenkapitalandel, der også utenom balanseposter skal tas hensyn til.

Banken har følgende beregning av uvektet kjernekapital og oppfyller kommende minstekrav med god margin.

Uvektet Kjernekapitalandel	2018	2017
Kjernekapital	406.476	418.875
Engasjementsbeløp balanseposter	4.288.266	4.171.001
Engasjementsbeløp utenom balansen	136.065	133.710
Totalt engasjementsbeløp	4.424.331	4.304.711
Uvektet kjernekapitalandel	9,19 %	9,73 %

2.8 Uvektet kjernekapitalandel konsolidert nivå

Uvektet kjernekapital på konsolidert nivå er beregnet til følgende:

Uvektet konsolidert kjernekapital	2.018
Kjernekapital etter konsolidering	448.976
Total eksponering for banken	4.424.332
Forholdsmessig andel av eksponering foretak	791.916
Eliminering av interne fordringer og kapital	-120.885
Netto beregningsgrunnlag etter konsolidering	5.095.363
Konsolidert kapitaldekning	8,81 %

3 STYRING OG KONTROLL AV RISIKO

3.1 Innledning

God risiko- og kapitalstyring er et sentralt virkemiddel i bankens verdiskapning. Styret i Søgne og Greipstad Sparebank har en målsetting om at bankens risikoprofil skal være moderat. Det er et mål å ha minimum BBB+ ratingindikasjon fra DNB Markets for å sikre god tilgang på innlån fra kunder og kapitalmarkedene. Ved utarbeidelse av styringsdokumenter er det tatt utgangspunkt i Finanstilsynets moduler på de ulike områder.

Risiko- og kapitalstyringen i Søgne og Greipstad Sparebank tar utgangspunkt i overordnet strategiplan hvor ønsket risikonivå er angitt. Bankens hovedstrategi er til årlig rullering i sammenheng med bankens øvrige planprosess, og har en større og grundigere gjennomgang hvert tredje år. Det er videre utarbeidet delstrategier for de viktigste risikoområdene i banken. Strategidokumentene blir revidert og fremlagt for styret til beslutning årlig i henhold til styrets årsplan.

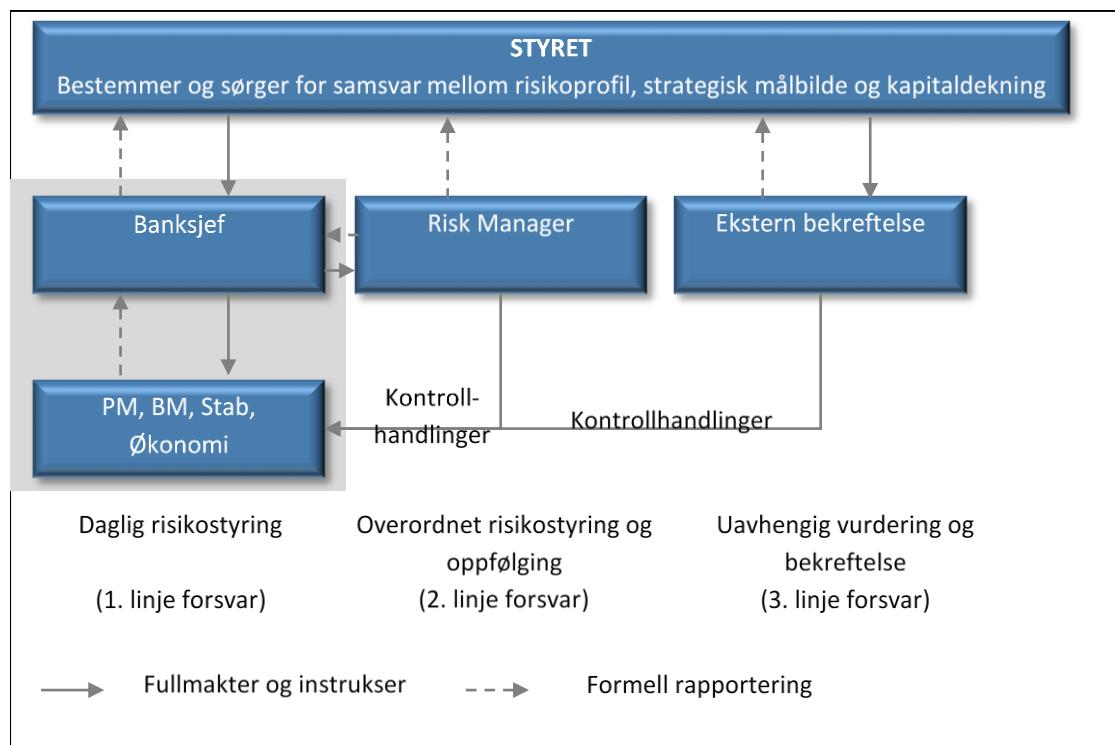
Styringsmål og rammer nedfelt i bankens risikostrategier skal bidra til å sikre bankens lønnsomhet både på kort og lang sikt. Hensikten er å unngå for store risikokonsentrasjoner i virksomheten, som ved en ugunstig utvikling kan bidra til å true bankens lønnsomhet og soliditet.

I forbindelse med risikostyring og internkontrollprosessen vurderes alle vesentlige deler av bankens virksomhet. Med utgangspunkt i risikoen knyttet til den enkelte del av virksomheten iverksettes nødvendige kontrolltiltak for å forvisse seg om at arbeidsprosesser og rutiner utføres innenfor en akseptabel risiko.

3.2 Organisering og ansvar

Ansveret og gjennomføring av bankens risikostyring og kontroll er delt mellom bankens styre, ledelse og operative enhet som vist i nedenfor stående oversikt. Risikostyringsfunksjonen er uavhengig av forretningsenheterne, og rapporterer direkte til administrerende banksjef.

3.2.1.1 *Oversikt: Risikostyring struktur*

3.2.2 Generalforsamling

Generalforsamlingen skal påse at banken virker etter sitt formål i samsvar med lov, vedtekter og generalforsamlingens vedtak. Herunder innstiller og velger generalforsamlingen medlemmer til styret og godkjenner bankens årsberetning og årsregnskap fremlagt av styret.

3.2.3 Styret

Bankens styre har ansvar for å påse at banken har en ansvarlig kapital som er tilstrekkelig ut fra ønsket risiko og bankens virksomhet, samt sørge for at banken er tilstrekkelig kapitalisert ut fra regulatoriske krav. Styret fastsetter de overordnede rammer, gir fullmakter og sørger for at det utarbeides retningslinjer for risikostyringen i banken, herunder etiske retningslinjer.

3.2.4 Adm. banksjef

Adm. banksjef har ansvaret for den overordnede risikostyringen, herunder ansvarlig for at det implementeres effektive risikostyringssystemer i banken, og at risikoeksponeringen overvåkes. Adm. banksjef er videre ansvarlig for delegering av fullmakter og rapportering til styret.

3.2.5 Risk Manager

Risk Manager har på overordnet nivå ansvar for styring, analyse, rapportering og kontroll av bankens risiko- og kapitalstyring, samt compliance.

3.2.6 Avdelingsledere

Bankens ledere har ansvar for å styre risiko og sikre god intern kontroll innenfor eget område i tråd med bankens vedtatte risikoprofil. For å sikre god økonomisk og administrativ styring, skal den enkelte leder ha nødvendig kunnskap om vesentlige risikoforhold innenfor eget område. Avdelingslederne avgir årlig en bekreftelse av internkontrollen i den enkelte avdeling. Bekreftelsene danner grunnlag for bankens totale internkontrollrapport og er også et grunnlag for aktuelle forbedringstiltak.

3.2.7 Revisor

Søgne og Greipstad Sparebank benytter PWC som ekstern revisor. Banken har også engasjert RSM på prosjektbasis og som gjennomfører uavhengig vurdering av bankens ICAAP.

3.3 Risiko- og kapitalstyring

3.3.1 Strategisk målbilde

Risiko- og kapitalstyringen tar utgangspunkt i strategiske mål i bankens strategiplan, samt styringsmål i bankens øvrige strategidokumenter.

3.3.2 Risikoanalyse

Det gjennomføres en analyse av risikoene som er identifisert for å forstå risikoenes egenskaper og årsaksmechanismer. Vesentlige risikoer skal om mulig kvantifiseres gjennom forventet tap. Primært vil dette gjelde kreditrisiko. Kvantifiseringen skal være basert på anerkjente og betryggende metoder og fremgangsmåter for måling av risiko. Ved den årlige ICAAP-prosessen (pilar II) gjennomfører ledelse og styret en vurdering av risiko- og kapitalstyringen i Søgne og Greipstad Sparebank. Gjennom prosessen kvantifiseres, om mulig, forventet tap / økte kostnader knyttet til de enkelte risikoområder banken er utsatt for.

3.3.3 Risikostrategier

Gjennom risikostrategiene definerer styret ønsket risikoprofil gjennom etablering av risikobaserte rammer og måltall på de ulike risikoområder. Strategiene revideres årlig og følger følgende prosess:

Bankens ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process) tallfester bankens beregnede risikojusterte kapitalbehov for de forskjellige risikoområdene. Det er utarbeidet prinsipper og retningslinjer for bankens gjennomføring av ICAAP.

3.3.4 Rapportering

Risiko- og kapitalstyringen blir fulgt opp gjennom faste rapporter til styret, samt bankens ICAAP. Dette sikrer en løpende oppfølging av styringsmål, enkeltrisikoer og bankens samlede risiko. Det foreligger en styrings- og rapporteringssyklus som bidrar til at styre og ledelse får løpende informasjon om status og utvikling.

3.3.5 Stresstester

I forbindelse med vurdering av kapitalbehov gjennomføres stresstester for å analysere hvordan negative hendelser påvirker resultatet, balansen og kapitaldekningen i banken. Stresstestene gjennomføres på områdene kreditt, likviditet og marked. Beregningene skal ta utgangspunkt i en stressperiode på 3 år.

3.3.6 Beredskapsplaner

Bankens kjernevirk somhet er å ta risiko. Denne vil over tid kunne påføre banken større uventede tap, på tross av gode risikostyringssystemer og prosesser. En slik situasjon vil kunne medføre alvorlig press på bankens kapital og likviditet. Banken har på bakgrunn av risikostrategiene nedfelt beredskapsplaner på viktige områder.

3.3.7 Kapitalstyring

En aktiv kapitalstyring er viktig for å sikre bankens soliditet over tid. Dette gjøres ved å fremskrive bankens finansielle utvikling de neste tre år frem i tid, og der det tas hensyn til et alvorlig økonomisk tilbakeslag over minimum tre år. Ut fra en slik analyse vil bankens ledelse og styre få et grunnlag for å vurdere kapitalbehovet fremover. Med grunnlag i framskrivningene av det samlede kapitalbehovet skal ledelsen og styret gjøre en samlet vurdering av om kapitalbehovet er tilstrekkelig og tilpasset nåværende og fremtidige risikoprofil og strategi. Kapitalplanen er en integrert del av bankens ICAAP og budsjett.

3.3.8 Oppfølging, rapportering og overvåking

Alle ledere er ansvarlige for den daglige risikostyringen innenfor eget ansvarsområde og dermed påse at risikoeksponeringen er innenfor de rammer som er besluttet av styret. Bankens risikorapportering har som formål å sikre at alle organisasjonsnivå har tilgang på tilstrekkelig og pålitelig risikorapportering. Kontroll av den overordnede risikoeksponering og risikoutvikling foretas av Risk Manager og følges opp gjennom periodiske rapporter til ledergruppe og styre.

3.3.9 Etterlevelse (Compliance)

Banken er opptatt av å ha gode prosesser og rutiner for å sikre etterlevelse av lover, forskrifter og rundskriv.

Dette gjøres ved blant annet følgende tiltak:

- Kommunisere en tydelig etisk standard og verdigrunnlag.
- Sikre at nye lover og bestemmelser implementeres i organisasjonen.
- Sørge for nødvendig rapportering av etterlevelsen til ledergruppe og styre.

Den overordnede risikoeksponeringen og risikoutviklingen følges opp gjennom periodisk rapportering til styret.

3.4 Risikoområder og definisjoner

Banken eksponeres for ulike typer risiko. De viktigste er:

Kreditrisiko	Kreditrisiko kan defineres som risiko for tap knyttet til at kunder eller andre motparter ikke kan gjøre opp for seg til avtalt tid og i henhold til skrevne avtaler, og at mottatte sikkerheter ikke dekker uteslående krav.
Likviditetsrisiko	Likviditetsrisiko kan defineres som risikoen for at en ikke klarer å oppfylle sine forpliktelser og/eller finansiere økninger i eiendelene uten at det oppstår vesentlige ekstraomkostninger i form av prisfall på eiendeler som må realiseres, eller i form av ekstra dyr finansiering.
Markedsrisiko	Markedsrisiko kan defineres som risiko for tap i markedsverdier knyttet til porteføljer av finansielle instrumenter som følge av svingninger i aksjekurser, valutakurser, renter og råvarepriser.
Operasjonell risiko	Operasjonell risiko kan defineres som risikoen for tap som skyldes utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser, svikt hos mennesker og i systemer eller eksterne hendelser.
Forretningsrisiko	Forretningsrisiko kan defineres som risikoen for uventede inntektsvingninger ut fra andre forhold enn kreditrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko. Risikoen kan opptre i ulike forretnings- eller produktsegmenter og være knyttet til konjunktursvingninger og endret kundeatferd.
Omdømmerisiko	Omdømmerisiko kan defineres som risiko for svikt i inntjening og kapitaltilgang på grunn av sviktende tillit og omdømme i markedet, dvs. hos kunder, motparter, aksjeeiere og myndigheter.
Strategisk risiko	Strategisk risiko kan defineres som risiko for uventede tap eller sviktende inntjening i forhold til prognosenter knyttet til vekstambisjoner, inntreden i nye markeder eller oppkjøp. Denne risikoformen aktualiserer behovet for å se fremover og sikre seg nødvendig kapital i forbindelse med igangsatte og planlagte satsninger.

Disse områdene er nærmere gjennomgått i neste kapittel.

4 RISIKOOMRÅDER UNDER PILAR I - REGULATORISK KAPITAL

4.1 Kreditrisiko - Standardmetoden

Kreditrisiko er risiko for tap knyttet til at kunder eller andre motparter ikke kan gjøre opp for seg til avtalt tid og i henhold til skrevne avtaler, og at mottatte sikkerheter ikke dekker uteslående krav.

4.1.1 Styring og kontroll

Kreditrisiko styres gjennom følgende styringsdokumenter:

- Kredittstrategi
- Kreditthåndbok med kredittpolicy
- Bevilgningsfullmakter
- Etiske retningslinjer og habilitetsregler.

Kredittstrategien fastsettes av styre, og beskriver bankens risikovillighet samt. mål for kredittkvalitet, konsentrasjonsrisiko og vekst. Kredittstrategien skal reflektere et langsiktig perspektiv ved at det tas hensyn til sykliske aspekter. Dette dokumentet er basert på bankens strategiplan og revurderes årlig.

Bankens kreditthåndbok beskriver kredittprosessen, med retningslinjer for kredittgivning, kredittendring og kreditoppfølging. Dokumentet inneholder også retningslinjer for tap/mislighold og retningslinjer for depotkontroller.

Bankens bevilningsregler fastsetter prinsippene for kredittbeslutninger og tildeling av kredittfullmakter, og beskriver beslutningsstrukturen. Alle bevilningsrammer er personlige. Administrerende banksjef behandler større kreditsaker etter behandling i tilknyttede rådgivende organer, henholdsvis kreditutvalg bedrift (KUB) og kreditutvalg privat (KUP). Bevilningsrammene er differensiert etter kreditrisiko (risikoklasser) og stillingsnivå.

Etiske retningslinjer og habilitetsregler fastsetter retningslinjer og regler for hvordan medarbeidere i organisasjonen skal opptre i ulike situasjoner.

Kompetente medarbeidere som har analytisk evne og god innsikt i risikoelementer knyttet til kunden er en viktig forutsetning for at banken skal kunne realisere sin målsetting. Løpende kompetanseutvikling er en nødvendig innsatsfaktor for å bygge opp og vedlikeholde kompetansen. Det er ledernes ansvar å sørge for at medarbeidere innen kredittområdet har og utvikler sin kredittkompetanse.

Søgne og Greipstad Sparebank opererer med scoringssystem levert av SSF (Sparebanken Sør med samarbeidsbanker) i forbindelse med bevilgning av kreditter og som grunnlag for kategorisering av kredittporteføljen. Modellene differensierer kundene basert på økonomi og sikkerhet og kategoriserer kundene i til sammen 11 klasser som kan grupperes i følgende hovedgrupper; lav, middels og høy risiko, samt misligholdte engasjementer. Banken etterstreber å prise kreditrisiko og har etablert prismatriser basert på risikoklassifiseringssystemet.

Risikokonsentrasjon, store engasjementer og grupper av engasjementer hvor det er en eller et fåtall felles risikodrivere som kan påvirkes samtidig, skal begrenses. Banken har vedtatt at største engasjement i gruppe ikke skal overstige 22 % av ansvarlig kapital, mens loven tillater inntil 25 %. Ved årsskiftet hadde banken en totaleksponering av store engasjement på 49 % av ansvarlig kapital, mot et måltall på inntil 80 %.

I tillegg styres kreditrisiko gjennom blant annet følgende rapportering i styringsmåltallsrapport og risikorapport:

- Begrenset vekstmål på PM/BM,
- Begrenset nivå av andel BM, og næringer.
- Måltall mislighold over 90 dager
- Måltall tap i % av utlån,
- Måltall største enkeltkunde og grupper av kunder
- Volumutvikling lån inkl. Verd boligkreditt
- Volumutvikling risikoklasser (Lav, middels, høy) for PM, BM og Verd boligkreditt
- Utlånskonsentrasjon geografifordelt
- Utlånskonsentrasjon næringsfordelt
- Utvikling av underdekning og overtrekk/restanse
- Rapportering i henhold til retningslinjer for forsvarlig boligfinansiering og forbruksfinansiering

Bankens portefølje av rentebærende verdipapirer påfører også banken kreditrisiko. Styret gjennomgår årlig bankens markedsstrategi hvor det fastsettes rammer for eksponering i rentebærende verdipapirer. Styret mottar kvartalsvis analyse og oversikt over beholdningen og alle nykjøp.

4.1.2 Verd Boligkreditt AS

Banken har, sammen med 8 andre sparebanker, etablert boligkreditselskapet Verd Boligkreditt AS hvorav banken har en eierandel på 7,7 %. Selskapet har konsesjon til å utstede obligasjoner med fortrinnsrett. Banken har pr 31.12.2018 en portefølje på 731 mill. kroner overført til Verd Boligkreditt, noe som er en økning på 95 mill. kroner i løpet av året. Utviklingen i tallene må ses i sammenheng med dette.

4.1.3 Kredittekspansjon

Tabellene nedenfor viser bankens totalengasjement mot kunder fordelt på akkumulert risikoklasse, engasjementstype (næring/privat) og geografi. Løpetidstabell viser gjenstående løpetid for utlån, garantier og ubenyttet bevilgning.

4.1.3.1 Engasjement fordelt på risikotype:

Pr 31.12.2018	Utlån	Garantier	Ubenyttet kreditt	Totalt	i %
Lav Risiko (A-D)	2.751.497	54.798	258.906	3.065.201	76 %
Middels Risiko (E-G)	746.086	12.738	28.135	786.959	19 %
Høy Risiko (H-K)	188.293	8.076	3.404	199.773	5 %
SUM	3.685.876	75.612	290.445	4.051.933	100 %

Pr 31.12.2017	Utlån	Garantier	Ubenyttet kreditt	Totalt	i %
Lav Risiko (A-D)	2.590.485	46.342	246.720	2.883.547	75 %
Middels Risiko (E-G)	695.775	21.399	18.684	735.858	19 %
Høy Risiko (H-K)	212.205	10.734	1.849	224.788	6 %
SUM	3.498.465	78.475	267.253	3.844.193	100 %

4.1.3.2 Engasjement fordelt på geografiske områder

Utlån	2018		2017	
Søgne og Songdalen	2.795.910	76 %	2.715.023	78 %
Nabokommuner	592.731	16 %	532.954	15 %
Øvrige	297.235	8 %	250.488	7 %
SUM	3.685.876	100 %	3.498.465	100 %

Garantier	2018		2017	
Søgne og Songdalen	71.658	95 %	72.968	93 %
Nabokommuner	3.711	5 %	4.092	5 %
Øvrige	242	0 %	1.416	2 %
SUM	75.611	100 %	78.476	100 %

4.1.3.3 Engasjement fordelt på bransjer:

Bransjer:	Utlån		Garantier		Potensiell eksponering	
	2018	Gj snitt	2018	Gj snitt	2018	Gj snitt
Primærnæring	97.901	87.182	3.574	3.496	9.695	7.987
Industri og bergverk	25.635	25.129	0	0	2.318	2.263
Utvikling av byggeprosjekter	171.340	164.247	16.122	17.307	13.297	7.222
Bygge- og anleggsvirksomhet	191.895	163.076	3.607	3.890	30.841	31.980
Handel transport overnatting	61.983	58.680	5.695	5.793	21.866	20.073
Eiendomsdrift	352.388	333.100	4.386	4.880	9.613	6.640
Tjenesteytende virksomhet	108.625	108.840	117	329	7.681	8.125
Sum næring	1.009.767	940.252	33.501	35.694	95.311	84.288
Personmarked	2.676.109	2.651.918	42.110	41.350	195.134	194.561
Sum engasjement	3.685.876	3.592.170	75.611	77.044	290.445	278.849

*Gjennomsnittlig engasjementsbeløp er her definert som inngående beløp + utgående beløp delt på to.

4.1.3.4 Gjenstående løpetid for engasjementene:

	Uten	Under	3-12	1-5	Over	Totalt
Engasjementstype:	forfall	3 mnd	mnd	år	5 år	
Utlån til kunder		212	15.856	555.215	3.104.564	3.675.847
Garantier	0	11.906	42.478	4.848	16.379	75.611
Ubenyttet bevilgning	0	0	0	290.445	0	290.445
Totalengasjement	0	12.118	58.334	850.508	3.120.943	4.041.903

4.1.4 Nedskrivninger på utlån og garantier

Utlån til kunder er vurdert til amortisert kost. Alle engasjementer blir fulgt opp ved fortløpende ved gjennomgang av restanselister og overtrekklister. Tapsutsatte engasjement og misligholdt lån vurderes fortløpende og minimum kvartalsvis.

Et engasjement anses som misligholdt når kunden ikke har betalt forfalte terminer på utlån innen 90 dager etter forfall, eller når overtrekk på rammekreditt eller innskuddskonti ikke er inndekket innen 90 dager etter at rammekreditten eller kontoen ble overtrukket. Tapsutsatte lån er lån som ikke er misligholdt, men hvor

kundens økonomiske stilling innebærer sannsynlighet for tap på et senere tidspunkt. Konstaterte tap på engasjementer er tap som regnes som endelige.

Individuelle nedskrivninger på lån og grupper av lån foretas i de tilfeller det foreligger objektive bevis for verdifall. Verdifallet må være et resultat av en eller flere hendelser inntruffet etter første gangs bokføring. Nedskrivningen beregnes som differansen mellom utlånets bokførte verdi og nåverdien av estimerte framtidige kontantstrømmer, neddiskontert med lånets effektive rente. Vurdering av om det foreligger objektive bevis for verdifall skal foretas enkeltvis av alle utlån som anses vesentlige. Vesentlige og spesielt utsatte engasjementer gjennomgås kvartalsvis. Når det gjelder vurdering av sikkerheter på panteobjekter ved individuelle nedskrivninger, verdsettes disse til antatt virkelig verdi på antatt tidspunkt for realisasjon eller egen overtakelse av sikkerheter.

Gruppenedskrivning omfatter bankens vurdering av grunnlaget for verdifall på grupper av utlån med tilnærmet like risikoegenskaper. Objektive bevis for at en gruppe av utlån har verdifall omfatter observerbare data som fører til en målbar reduksjon i estimerte fremtidige kontantstrømmer fra utlånsgruppen. Av objektive bevis for verdifall benyttes andel høyrisikokunder PM og BM og andel misligholdte lån. Grunnavsetning for gruppenedskrivningene vurderes ut fra makroøkonomiske forhold og lokale forhold. Gruppenedskrivninger reduserer engasjementenes regnskapsførte verdi i balansen, og periodens endringer i vurdert verdi resultatføres som tap på utlån og garantier.

4.1.5 Kredit og forringelsesrisiko

Nedenfor fremkommer samlet engasementsbeløp fordelt på misligholdte engasjementer og øvrige tapsutsatte engasjementer. Videre fremkommer oversikt over balanseførte og resultatførte tap inneværende år.

4.1.5.1 *Misligholdte engasjement og øvrige tapsutsatte lån fordelt på kundegrupper og bransjer:*

Bransjer:	Misligholdte engasjement	Øvrige tapsutsatte	Spes . nedskr
Primærnæring	159	0	0
Industri og bergverk	0	0	0
Utvikling av byggeprosjekter	0	0	0
Bygge- og anleggsvirksomhet	0	0	0
Handel, transprt, overnatting	821	0	0
Eiendomsdrift	12.811	0	2.211
Tjenesteytende virksomhet	1	0	0
Sum næring	13.792	0	2.211
Personmarked	1.015	194	936
Sum engasjement	14.807	194	3.147

4.1.5.2 Misligholdte og tapsutsatte engasjement fordelt på geografisk område

Geografisk område:	Misligholdte engasjement	Øvrige tapsutsatte
Søgne og Songdalen m/nabokommuner	14.807	194
Øvrige kommuner	-	0
SUM	14.807	194

4.1.5.3 Utviklingen i individuelle nedskrivninger:

Individuelle nedskrivninger:	Utlån	Garantier	Totalt
Individuelle nedskrivninger 01.01.	3.042	0	3.042
- Konstaterete tap i perioden	0	0	0
- Tilbakeføring av tidligere års nedskrivninger	0	0	0
+ Økning i nedskrivning på engasjementer hvor det tidligere er foretatt ind. nedskrivning	0	0	0
+ Nedskrivning på engasjementer hvor det tidligere ikke er foretatt ind. nedskrivninger	0	0	0
+ Periodens endring i amortiseringer	105	0	105
Sum individuelle nedskrivninger 31.12.	3.147	0	3.147

4.1.5.4 Utviklingen i gruppnedskrivninger:

Guppnedskrivninger:	Utlån	Garantier	Totalt
Gruppnedskrivninger 01.01.	7.000	0	7.000
+/- Periodens endring i gruppnedskrivninger	-100	0	-100
Sum gruppnedskrivninger 31.12.	6.900	0	6.900

4.1.5.5 Resultatførte tap i regnskapet:

Netto resultatførte tap:	Utlån	Garantier	Totalt
Periodens endring i individuelle nedskrivninger	0	0	0
+ Periodens endring i gruppnedskrivninger	-100	0	-100
+ Konstaterete tap på engasjementer som tidligere er nedskrevet	0	0	0
+ Konstaterete tap på engasjementer som tidligere ikke er nedskrevet	296	0	296
+ Endring amortisering m.v.	311	0	311
- Inngått på tidligere konstaterete tap	-37	0	-37
Sum tap på utlån og garantier	470	0	470

4.1.6 Bruk av ratingbyråer

Søgne og Greipstad Sparebank anvender ikke ratingbyråer eller eksportkredittbyråer ved kapitalvurderingen.

4.1.7 Sikkerheter

Ved fastsettelse av kapitalkravet benyttes pant i bolig og fritidsbolig, der forsvarlig verdigrunnlag fastsettes ut fra sikkerhetens markedsverdi.

Av bankens brutto utlån på 3.686 mill. kr har 3.182 mill. kr pant i bolig og 2.865 mill. kr tilfredsstiller gjeldende regelverk med vektning 35 % (boligverdi innenfor 80 % eller fritidsbolig innenfor 60 %).

4.1.8 Motpartsrisiko for derivater

Andelen fastrentelån på 138,5 mill. med opprinnelig løpetid på inntil 5 år er delvis sikret med rentebytteavtaler til flytende rente inngått med DNB Markets. Gjenstående vektet gjennomsnittlig løpetid er 3,0 år.

4.2 Operasjonell risiko

Operasjonell risiko er risikoen for tap som skyldes utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser, svikt hos mennesker og i systemer eller eksterne hendelser.

4.2.1 Styring og kontroll

Styring og kontroll av operasjonell risiko omfatter;

- Overordnet risikostyring og kontroll
- Operativ styring og kontroll
- Ekstern revisors kontroll

Bankens styre fastsetter retningslinjer gjennom strategidokumentet «Strategi for operasjonell risiko».

Dokumentet revideres årlig. Bankens styring og kontroll med operasjonell risiko inngår som en viktig del bankens arbeid i henhold til internkontrollforskriften. Sentralt i bankens overordnede styring og kontroll av operasjonell risiko er bankens årlige vurdering av strategiske risikoer og risikoer knyttet til de ulike forretnings-

og støtteprosesser. Vurderingen danner grunnlaget for fastsettelse av kontrolltiltak relatert til de identifiserte risikoer.

Det operative ansvaret for styring og kontroll av operasjonell risiko, og således også kvaliteten i bankens drift, ligger hos den enkelte linjeleder. Linjelederne avgir årlig en bekreftelse av internkontrollen der det rapporteres oppover i organisasjonen om status på internkontrollen innenfor den enkelte organisatoriske enhet.

Bekreftelsen danner grunnlaget for forbedringstiltak på identifiserte områder.

Det er etablert rutiner for registrering av operasjonelle tap. I tillegg foretas en løpende gjennomgåelse av anbefalinger fra ekstern revisor som grunnlag for implementering av forbedringstiltak på reviderte områder.

5 TILLEGGSKAPITAL (PILAR II)

5.1 Innledning

Søgne og Greipstad Sparebank følger Finanstilsynets retningslinjer i rundskriv 12/2016 ved beregning av tilleggskapital etter Pilar 2.

5.2 Kreditrisiko

5.2.1 Styring og kontroll

Styring og kontroll av kreditrisiko er beskrevet under punkt 4.1.1.

Motpartsrisiko er primært knyttet til utlåns- og garantiporteføljen, men også til verdipapir-beholdningen i sertifikater, obligasjoner, aksjer og andeler i verdipapirfondsandeler, samt til innskudd i andre finansinstitusjoner.

Restrisiko i kreditrisikoen er risikoen for at sikkerheter det tas hensyn til ved fastsettelse av kapitalkravet for kreditrisiko er mindre effektive enn forventet.

Kapitalbehov beregnes ut fra finanstilsynets rundskriv etter følgende elementer:

- Risiko for avvikende høy utlånsvekst
- Risiko for avvikende høy risiko i bedriftsporteføljen
- Konsentrasjonsrisiko
 - Konsentrasjon mot enkeltkunder bedriftsmarked
 - Konsentrasjon på næring
 - Bedriftsmarkedsekspansjon utenfor foretakets geografiske kjerneområde

Det utføres stressscenarioer der bankens tapsprosent økes vesentlig over tid, og økonomisk kapital vurderes ut fra beregnet kapitalbehov.

5.3 Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risikoen for at en bank ikke klarer å oppfylle sine forpliktelser og/eller finansiere økninger i eiendelene uten at det oppstår vesentlige ekstraomkostninger i form av prisfall på eiendeler som må realiseres, eller i form av ekstra dyr finansiering. Nivået på institusjonens ansvarlige kapital vil være en sentral forutsetning for å kunne tiltrekke seg nødvendig funding til enhver tid.

5.3.1 Styring og kontroll

Styringen av likviditetsrisiko tar utgangspunkt i bankens likviditetsstrategi med beredskapsplaner. Dokumentet fastsettes av styret, og beskriver bankens mål og rammer for likviditetsvirksomheten. Dokumentet er basert på bankens strategiplan og revurderes årlig. Strategien setter rammer for likviditetsrisiko gjennom mål for innskuddsdekning, LCR (Liquidity Coverage Ratio), NSFR (Net stable funding ratio), netto likviditetsbehov i ulike tidsintervaller, andel overførte lån til Verd boligkreditt, størrelse på udisponerte trekkrettigheter og strukturell likviditet.

Likviditetsrisiko styres etter overstående og andre parametere, hvor LCR, NSFR og innskuddsdekning er blant de vesentligste. Søgne og Greipstad Sparebank skal hovedsakelig finansiere sin virksomhet gjennom kundeinnskudd og bankens egenkapital. Det søkes å oppnå en innskuddsstruktur med mange mindre innskudd for ikke å gjøre seg avhengig av store enkeltinnskudd. Når det gjelder innlånskilder for øvrig legger banken vekt på diversifisering hvor så vel långivere, perioder og instrumenter inngår. Banken legger meget stor vekt på at likviditetsrisikoen skal være lav.

5.3.2 Bankens funding og likviditet

Innskudd fra kunder er bankens viktigste fundingkilde. Innskuddsdekninger, målt som innskudd i prosent av brutto utlån, var pr. 31.12.2018 på 78,3 %. Banken har ubenyttede trekkrettigheter på 80 mill. kroner i DNB.

Banken har følgende gjeld og forfallstruktur på bankens innlån.

5.3.2.1 *Forfallsstruktur på banken innlån*

Forfallsstruktur	2019	2020	2021	2022	..2028	Totalt
KFS		50	100	50		200
Obligasjonslån	250	150	155	0		555
Ansvarlig lån					50	50
Gjeld til kreditinstitusjoner	80	47	0	0		127
Sum	330	247	255	50	50	932

Som en likviditetsbuffer så har banken til enhver tid en portefølje av lån klar til overføring til Verd Boligkreditt.

Det er fastsatt likviditetskrav (LCR-beregning) i forskrift og banken vil løpende justere sin likviditets-portefølje for å tilfredsstille gjeldende LCR krav. Minstekrav til LCR er fra 2017 100 %, mens bankens har fastsatt styringsmål på 110 %. Bankens LCR er har følgende utvikling pr 31.12.

5.3.2.2 *LCR utvikling*

Kortsiktig likviditetsrisiko	2014	2015	2016	2017	2018
LCR	66	68	99	129	131

Det utføres stresstester kvartalsvis der banken beregner overlevelsesevne/strukturell likviditet i bankens styringsmål. Banken anser også løpende beregning og rapportering av LCR og NSFR som stresstester av bankens likviditet.

Kapitalbehovet er fastsatt ut fra en stress-situasjon der bankens fundingkostnader som forfaller innen 12 mnd. økes med 1 %, og økonomisk kapital vurderes ut fra beregnet kapitalbehov. Likviditetssituasjonen i banken ansees som tilfredsstillende.

5.4 Markedsrisiko

Markedsrisiko er risiko for tap i markedsverdier knyttet til porteføljer av finansielle instrumenter som følge av svingninger i aksjekurser, valutakurser, renter og råvarepriser.

5.4.1 Styring og kontroll

Markedsrisiko styres og overvåkes med bakgrunn i vedtatte rammer i bankens markedsrisikostrategi vedtatt av styrer. Markedsrisikostrategien gjennomgås og revideres årlig.

I banken er markedsrisikoen relativt begrenset, med bakgrunn i følgende momenter:

- Bankens har i hovedsak innskudd og utlån med flytende rente.
- Bankens transaksjoner og beholdning av utenlandsk valuta er ubetydelig.
- Bankens eksponering i aksjemarkedet er relativt lavt.

5.4.2 Aksjerisiko - egenkapitalposisjoner utenfor handelsporteføljen

Banken har ikke handelsportefølje. Aksjer og andeler klassifiseres som øvrige omløpsmidler eller som anleggsmidler. Omløpsmidler vurderes som portefølje etter laveste verdiprinsipp. Anleggsmidlene nedskrives dersom virkelig verdi er lavere enn bokført verdi og verdifallet ikke ventes å være forbigående. Banken har følgende aksjer og andeler pr 31.12.2018:

Aksjer og andeler pr 31.12:	Anskaffelses kost	Bokført verdi	Virkelig verdi
Omløpsportefølje	9.026	8.928	10.579
Anleggsportefølje	83.602	82.359	91.470
SUM aksjer og andeler	92.628	91.287	102.049
Netto realiserte gevinst / (tap)		5.638	
Netto urealiserte gevinst / (tap)		10.762	

For kursrisiko knyttet til verdipapirer er det etablert overordnede rammer knyttet til samlet eksponering samt rammer for omløpsporteføljen.

Bankens kapitaltillegg er vurdert ut fra et verdifall på bankens beholdning (ikke strategiske/anleggsaksjer) på 45 % av markedsverdi vurdert opp mot bokført verdi.

5.4.3 Renterisiko utenfor handelsporteføljen

Renterisiko er risikoen for tap som oppstår ved endringer i rentenivået. Banken tar på seg renterisiko gjennom ordinære bankaktiviteter (innlån og utlån) og gjennom aktivt å ta markedsposisjoner. I tillegg har banken beholdninger av obligasjoner hovedsakelig for å oppfylle bankens likviditetskrav. I rentestyringen er banken

bevisst at ulike løpetider kan utvikle seg ulikt. Bankens innlån i obligasjonsmarkedet er obligasjonsinnlån med løpende rente. Renterisikoen knyttet til bankens fastrenteutlån til kunder er redusert ved at det er inngått rentebytteavtaler.

Banken har vedtatt rammer for den totale renterisikoen samt rammer for bankens obligasjonsportefølje.

Det beregnes et tapspotensiale ved 2 % parallel-forskyvninger over hele rentekurven, tilleggskapital avsettes i forhold til denne beregningen.

5.4.4 Valutarisiko

Bankens valutabeholdning er kun knyttet til kunders reisevaluta, og beholdningen er dermed lav.

Banken avsetter dermed ikke kapital for denne type valutabeholdning.

5.4.5 Kreditpreadrisiko

Banken er utsatt for kreditpreadrisiko. Dette er risikoen for tap som følge av endringer i kreditpreader på rentebærende verdipapirer på bankens balanse. Bankens metode for overvåking av denne risikoen er basert på modell utviklet av Finanstilsynet, og estimerer endring i verdi på rentepapirer, hensyntatt rating og løpetid. For en nærmere beskrivelse av metoden, se Finanstilsynets «Modul for markedsrisiko».

Bankens tilleggskapital for kreditpreadrisiko er beregnet ut fra Finanstilsynets tabell for spreadutganger ut fra definerte risikoklasser på obligasjonene.

5.4.6 Eiendomsprisrisiko

Denne risikotypen kan defineres som risiko for uventet verdifall på institusjonens eiendommer eller porteføljer av eiendomsinvesteringer, eller uventede tap på lån til datterselskaper som er eiendomsselskaper (ofte er eiendomsmassen skilt ut i egne datterselskaper). Eiendomspris risiko knyttet til utlån til eiendomssektoren eller eiendeler som sikkerhet dekkes under kreditrisiko og konsentrasjonsrisiko.

Bankens kapitaltillegg er vurdert ut fra et verdifall på bankens eiendommer på 30 % av markedsverdi vurdert opp mot bokført verdi.

5.5 Andre risikoformer.

Banken er eksponert mot andre vesentlige risikoer i tillegg til de som er gjennomgått i det overstående.

Kapitalbehovet knyttet opp mot disse risikoene vurderes hver for seg ut fra gitte forutsetninger.

5.5.1 Forsikringsrisiko:

Forsikringsrisiko kan defineres som risiko for svingninger i inntjening og resultater som følge av feilprising og uforutsette driftskostnader.

5.5.2 Risiko knyttet til pensjonsforpliktelser

Pensjonsforpliktelser for ytelsespension kan være vesentlig høyere enn det som er innbetalt på pensjonsordningen.

5.5.3 Forretningsrisiko:

Forretningsrisiko kan defineres som risikoen for uventede inntektsvingninger ut fra andre forhold enn kreditrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko. Risikoen kan opptre i ulike forretnings- eller produktsegmenter og være knyttet til konjunktursvingninger og endret kundeadferd.

5.5.4 Strategisk risiko:

Risiko for uventede tap eller sviktende inntjening på grunn av feilslatte langsiktige strategiske avgjørelser, endringer i lover og regler, inntreden i nye markeder eller oppkjøp.

5.5.5 Omdømmerisiko:

Omdømmerisiko kan defineres som risiko for svikt i inntjening og kapitaltilgang på grunn av sviktende tillit og omdømme i markedet, dvs. hos kunder, motparter, aksjeeiere og myndigheter.

5.5.6 Systemrisiko

Systemrisiko er risiko for at en ustabil finansiell situasjon blir så omfattende at det fører til en systemsvekkelse hvor økonomisk vekst og velferd blir alvorlig skadelidende.

5.5.7 Risiko knyttet til uforsvarlig gjeldsoppbygging

Ved vurdering av overdreven gjeldsoppbygging vil uvektet kjernekapitalandel (leverage ratio) benyttes som en indikator.

5.5.8 Eierrisiko forsikringsvirksomhet

Eierrisiko for eierandel i Frende Holding AS beregnes etter metode presentert av Finanstilsynet ved brev datert 23.04.2018. Beregningen er foretatt ved å beregne forholdsmessig kapitalbehov og kapital etter Solvens II-reglene.

6 OPPSUMMERING AV KAPITALBEHOVET OG KAPITALPLAN

Bankens styring og kontroll med risikoområdene inngår som en viktig del av bankens arbeid med internkontrollen. Sentralt i bankens overordnede styring og kontroll er bankens årlege vurdering av strategiske risikoer og risikoer knyttet til de ulike forretnings- og støtteprosesser. Denne vurderingen danner grunnlag for fastsettelse av kontrolltiltak relatert til de identifiserte risikoer slik at banken har en gjenværende risiko som er innenfor de fastsatte rammer.

Det operative ansvaret for styring og kontroll ligger hos den enkelte linjeleder. Linjelederne avgir årlig en bekreftelse av internkontrollen der det rapporteres oppover i organisasjonen om statusen på internkontrollen innenfor den enkelte organisatoriske enhet. Bekreftelsen danner grunnlaget for forbedringstiltak på identifiserte områder.

Bankens resultater vist at den er konkurrsedyktig og har evne til lønnsomhet. Gjennomført kundeundersøkelse viser en høy kundetilfredshet og banken får positive tilbakemeldinger fra kundene generelt. Dette gir en trygghet for at banken evner å betjene kundene på et tilfredsstillende servicenivå.

Gjennom bankens ICAAP-prosess har banken beregnet et pilar 2 tillegg på 2,4 %, noe som er lavere enn forrige års Srep-vedtak fra Finanstilsynet på 2,6 %. Finanstilsynets pilar 2 tillegg er imidlertid gjeldende i ca. 3 år frem til ny Srep foreligger. Kapitalkravet for ren kjernekapital og ansvarlig kapital er dermed henholdsvis 14,6 % og 18,1 %. Søgne og Greipstad Sparebank har ved nyttår en ren kjernekapitaldekning på 18,56 % og en ansvarlig kapitaldekning på 20,61 % og oppfyller dermed gjeldende kapitalkrav med god margin.